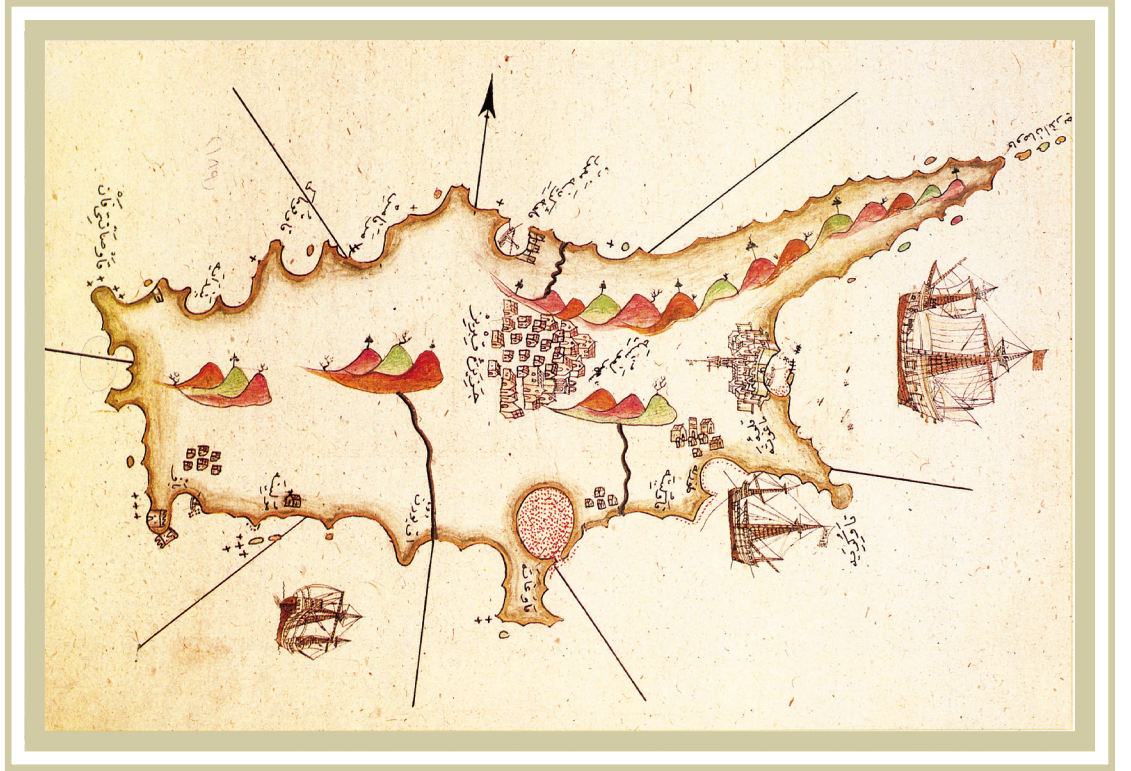

İlk ve Orta Çağlardan Piri Reis'e Haritacılık

Dünya'nın küre şeklinde olduğunun tespiti (MÖ 5.-4. yüzyıllar) ve çevresinin ölçümü (MÖ 3. yüzyıl) ilk kez Eski Yunan'da yapıldı. Eski Yunanlı bilginler, Bâbillilerin 360 dereceli kafes çizgilerinden oluşan gökyüzü haritasını yeryüzü çizimlerine uyguladı. Bâbillilerin gökyüzü gözlemleri geliştirilip enlem ve boylam hesaplama bilgisini filizlendirdi. Böylece Eski Yunan'da haritacılık biliminin temelini oluşturan matematik-coğrafya alanı ortaya çıkmaya başladı. Eski Yunan uygarlığının Romalılar tarafından yıkılışına kadar haritacılığın, Mezopotamya-Mısır-Anadolu (İyonya) merkezli, milletlerarası bir tarihi olduğunu ileri sürebiliriz.

Kıbrıs Haritası, Piri Reis,
Kitab-ı Bahriye

Herodot'un Dünya Haritası Tarifi

Halikarnaslı Herodot'un (MÖ 5. yüzyıl) Eski Yunan haritacılığı eleştirilerine bakılırsa, Bâbil Haritası'nda Dünya'nın etrafını bir çember gibi dolayan okyanus algısını değiştirmeye iki asır yetmemiş. Buna karşın kil tablet üzerine resmedilen, dar ufuklu dünya haritası, yerini muhtemelen hayvan

derisi ya da papirüs üzerine çizilen üç anakaralı dünya haritasına bırakmış görünüyor. Belki daha da önemlisi, Herodot bize kendi döneminde İyonya'da (Batı Anadolu) haritacılığın meslek haline geldiğini ve bu mesleğe görece ilgi olduğunu aktarıyor.

Herodot'un ünlü tarihindeki bilgiler Eski Yunan'daki dünya haritacılığının Sûrlu Marinus (MS 2. yüzyıl) ve İskenderiyeli Batlamyus (MS 2. yüzyıl) öncesi dönemine kısmen de olsa ışık tutuyor. "Tarihin babası" unvanıyla anılan Herodot "gelişigüzel tarzda çalışan haritacıların sayısının hayli kabarık" olduğunu ve çizdikleri haritalarda üç kara parçasını -Asya, Avrupa ve Libya (Afrika)- çok yakın büyüklükte göstermek gibi hatalar yaptıklarını anlatır. Herodot haritacıları, kendi bilgilerinin doğruluğuna inandığı için hatalı bulmuş olmalı. Bununla beraber kendi kanaatlerinden bazıları, Avrupa'nın uzunluğunun Asya ve Afrika'nın toplam uzunluğu kadar olduğu; Avrupa'nın doğu ve kuzeyinde deniz olup olmadığının bilinmediği ve Hindistan'ın doğusunun keşfedilmediği biçimindedir.

Diğer yandan Herodot, Mısır kralı Necho'nun (MÖ 6. yüzyıl), Fenikeli denizcileri görevlendirmesi sonucu üç yılda Afrika'nın etrafının dolaşıldığı bilgisini de veriyor. Böylece Afrika anakarasının üç tarafının denizlerle çevrili olduğunu ilk keşfeden Mısırlılar olmuş. Mısırlıların ardından Pers kralı Daryus'un (MÖ 6. ve 5. yüzyıllar), adamlarını İndus Nehri'nin denize döküldüğü yeri keşif için Hindistan'a gönderdiğini, oradan deniz yoluyla Afrika'nın etrafını dolaşıp otuz ayda Mısır sahiline ulaştıklarını Herodot'tan öğreniyoruz. Anlaşılan bu keşifler Marinus öncesi haritacıların Asya ve Afrika çizimlerini önemli oranda biçimlendirmişti.

Herodot'un verdiği bir başka bilgiden, Eski Yunan'daki haritanın askeri amaçla kullanıldığını anlıyoruz. Perslere karşı yardım için MÖ 500'lerde Anadolu'dan Sparta'ya giden Milet hükümdarı yanında bir de harita götürmüştür.

Herodot'un verdiği bilgilere göre çizilmiş dünya haritası

Batlamyus'un tarif ettiği dünya haritasının Francesco Berlinghieri (öl. 1501) tarafından çizilen bir kopyası (Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi)

Herodot, Anadolu coğrafyasının batısında, İyonyada yapıldığı anlaşılan bu haritanın, bronz bir tablete kazındığı ve "denizler ve nehirleriyle tüm dünyayı" gösterdiğini söylüyor.

Marinos'un Kayıp Haritası ve Batlamyus

Avrupa Ortaçağlarında Hristiyan dünyanın antik kültürü reddetmesi, pek çok bilimsel miras gibi Marinus ve Batlamyus'un *Coğrafya* isimli kitaplarının ve Marinus'un dünya haritasının da Batı'da asırlarca kaybolmasına ve bilim insanlarıncı Müslüman Doğu'ya, Semerkand'dan Endülüse uzanan Harran ve Cundişâbur gibi bilim merkezi şehirlere götürülmesine sebep oldu. Buna karşın, Hristiyanlığın Roma İmparatorluğu'nda kurumsallaşması öncesinde Bâbil, Mısır, İran, Hint ve Yunan dünyaları arasında çeşitli vesilelerle kurulan bilimsel iletişimin önemli bir trafik oluşturduğunu anlıyoruz. Örneğin Herodot'a göre Anadolu'daki bazı halkların paralı asker olarak MÖ 7. yüzyılda Mısır'a yerleşmesinden sonra Yunanlılar Mısır'dan haberdar olmaya başlamıştı.

Herodot Yunanlıların tanrıların adlarını dahi Mısırlılara borçlu olduğunu söyler. Arap tarihçi İbnu'n-Nedim (öl. 995) ise Yunanlıların yazıyı keşfetmesinde Mısır'a yapılan seyahatlerin etkili olduğunu ileri sürüyor. İslam bilim dünyasında 8. yüzyılın ilk yarısından 10. yüzyıl sonlarına kadar süren tercüme faaliyetleri bağlamında, diğer milletlerin önemli eserleriyle birlikte, Batlamyus'un *Coğrafya* isimli eseri *el-Mecestî* adı verilerek Arapça'ya çevrildi. Aynı eserin İtalyanlarca Grekçe'den Latince'ye çevrilmesi 1410 yılını bulacaktır.

Eski Yunan bilginlerinin eserleri, Abbâsî Devleti'nin merkezi Bağdat'ta ve diğer bilim merkezi şehirlerde boy gösteriyordu. Nitekim ünlü Arap coğrafyacı el-Mes'ûdî (öl.957) *et-Tenbîh* isimli eserinde, meskûn (insan yerleşimli) yedi iklim bölgesinin gösterildiği "renkli sùretlerin" (haritaların) olduğu bazı kitaplar gördüğünü, bunların içinde en iyi olanın Marinus'un *Coğrafya* isimli kitabı olduğunu söylüyor. El-Mes'ûdî, Halife el-Me'mûn'un coğrafya kitabı *Me'mûniyye*'nin içerisindeki haritaların Marinus ve Batlamyus'un coğrafyaları ile diğer coğrafya kitaplarında olanlardan çok daha güzel olduğunu vurguluyor.

Halife el-Me'mûn'un hazırlattığı dünya haritasının 1340 tarihli yazmadaki kopyası (el-Ömerî, *Mesalik el-Ebsar fi Memaliki'l-Ensar*, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi)

Ancak Batlamyus Coğrafyası'na konu olan bilgiler ve *Me'mûniyye*'nin günümüze ulaşan kısımları dışında Marinus'un haritasından sonraki yüzyıllarda bahsedilmemiş ve haritanın kendisi görülmemiştir.

Klasik Dönem Yunanistanındaki "doğa filozofları"nın bağımsız gözlemleri, milletlerarası bilimsel kazanımlar ve denizcilikle ulaşılan keşifler, Roma ordusunun kara ve deniz aşırı sefer bilgileriyle, Sûrlu Marinus'un *Coğrafyası*'nda somutlaşmış olmalı. Bugünkü Suriye'nin sahilinde yer alan antik Sûr (Tyre) kentinde yaşayan Marinus'un meskûn dünya haritası, ilerleyen asırlarda Batıda görülmedi.

Marinus'un haritasıyla ilgili bazı verileri Batlamyus'un *Coğrafyası* ve Müslüman coğrafyacı el-Mes'ûdî'den öğreniyoruz. Batlamyus kitabında, çağdaşı Marinus'un haritalarını eleştiriyor ve kendi bilgilerinin daha doğru olduğunu ileri sürüyor. Batlamyus'un bu eleştirileri Marinus'un dünya haritasının küresel izdüşümlü ilk dünya haritası olduğunu, üzerinde ilk kez enlem ve boylam kullanıldığını ortaya koyuyor.

Esasen Batlamyus'un *Coğrafyası*'nda herhangi bir dünya haritasına yer verilmiş değil. Bununla beraber sonraki yüzyıllarda Batıda, Batlamyus'un kitabındaki Marinus eleştirileri ve Batlamyus'un kendi bilgilerine dayanarak dünya haritala-

Kaşgarlı Mahmud'un Türk dünyası ve komşularını gösteren 1077 tarihli haritası

rı çizilmiş olmalı. Tıpkı 12 yüzyıl sonra, 14. yüzyılda yazılan bir kitapta yer alan Bizanslı bilgin Maximos Planudes'in Batlamyus haritası çizimi gibi.

Herodot'un dünya haritası tarifinden yaklaşık altı asır sonra Marinus ve Batlamyus'un Afrika (Libya) ve Asya tasviri köklü bir değişime uğruyor. Batı dünyasından günümüze ulaşan Batlamyus dünya haritası çizimleri, Afrika'nın üst kısmını bir dikdörtgen olarak resmediyor. Alt kısmındaki karalar ise kutuplara ulaşıyor. Bununla kalmayıp karalar sağa ve sola doğru genişleyerek Hint Okyanusu'nu sarıyor ve bir iç deniz haline getiriyor.

Halife el-Me'mûn'un Yaptırdığı Dünya Haritası

Emevi ve Abbâsi dönemlerinde yapılan fetihlerle kıtalar aşırı ülkelere ulaşılması ve Müslüman hükümdarların her dinden bilim adamlarını himayede gösterdiği istek, coğrafyanın ve haritacılığın gelişmesine sebep olan başlıca etmenlerden sayılabilir. Abbâsi Halifesi el-Me'mûn (öl. 833) 830 yılında dönemin coğrafyacıları ve astronomlarından oluşan kalabalık bir bilginler grubunu sarayında toplayıp onlardan, yeni bir coğrafya kitabı ve meskûn (üzerinde yerleşilmiş) dünyanın haritasını istedi. Bilginler çalışmalarında Batlamyus'un coğrafyasını ve Marinus'un dünya haritasını temel alıp yeni veriler, gözlemler ve ölçümlerle destekledi.

El-İdrisî'nin 1154'te yaptığı dünya haritasının 1456'da Mısır'da çizilmiş bir kopyası

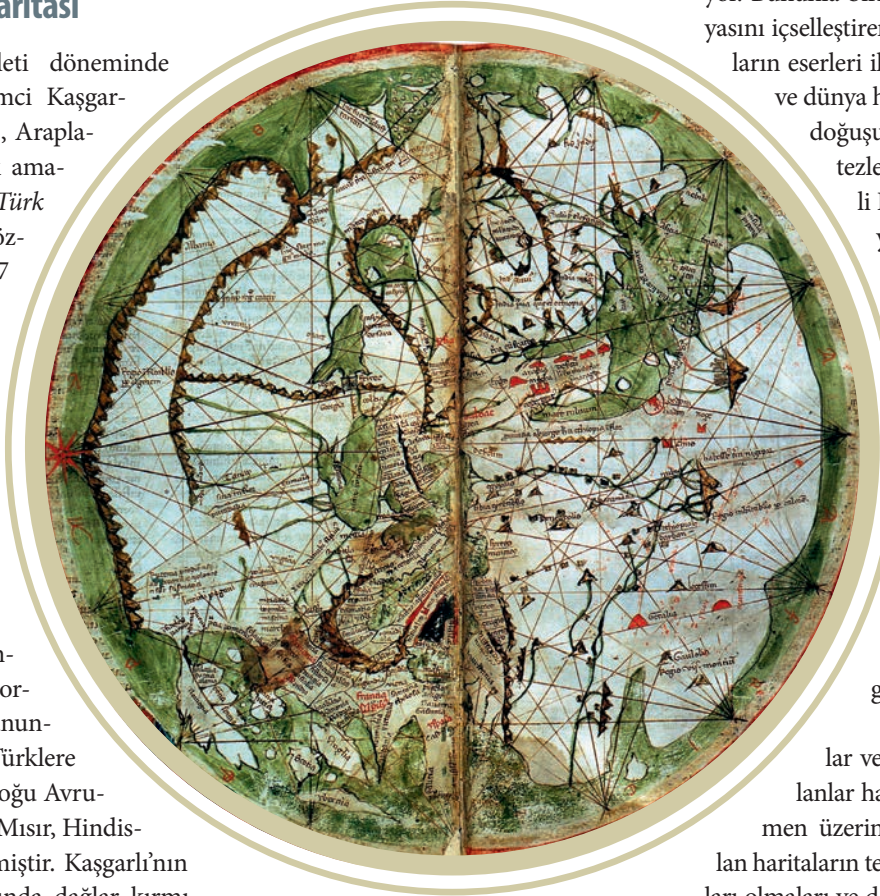
İslam coğrafyasındaki bilginlerin hazırladığı küresel izdüşümlü dünya haritası yaklaşık 3000 koordinat içeren tablolarıyla birlikte, haritacılık tarihinde yepyeni bir ufuk açıyordu. Marinus ve Batlamyus'un karalarca sarılan deniz ve okyanus tasavvuru el-Me'mûn'un dünya haritasında aşılmıştır. Fuat Sezgin'in ifadesiyle "Meskûn dünya bir 'kuşatıcı okyanus' tarafından, bu okyanus da bir 'karanlık okyanus' tarafından çevrelenmiştir. Atlantik ve Hint Okyanusu artık iç deniz olmayıp, kuşatıcı Okyanus'un parçalarıdır." Buna karşın Batıda çizilen dünya haritaları 15.-16. yüzyıllara kadar ağırlıklı olarak Marinus tasavvurunu korumuştur.

İçindeki dünya haritası ve bölgesel haritalarla birlikte Halifeye ithaf edilen coğrafya kitabına *Me'mûniyye* adı verilmiştir. 9. yüzyıldan itibaren İslam bilim dünyasında coğrafi konum belirleme çalışmaları daha da yoğunlaştı ve 11. yüzyılda Harezmi büyük bilgin el-Bîrûnî'nin (öl. 1048) çalışmalarıyla bağımsız bir alan haline geldi.

Kaşgarlı Mahmud'un Türk Dünyası Haritası

Karahanlılar Devleti döneminde yaşayan Türk dilbilimci Kaşgarlı Mahmud (öl. 1075), Araplara Türkçeyi tanıtmak amacıyla *Divânü Lügati't-Türk* isimli ansiklopedik sözlüğü hazırlamıştı. 1077 yılında Abbâsî Halifesi Ebu'l-Kasım Abdullah'a hediye ettiği eserde yer alan harita, Türklere ait olduğu bilinen ilk haritadır. Karahanlı Devleti'nin başkenti Bala-sagun'u merkeze alan haritada Türklere dünya üzerinde yaşadığı bölgeler ortaya koyulmuştur. Bununla beraber haritada Türklere komşu ülkelere de (Doğu Avrupa, Arap Yarımadası, Mısır, Hindistan ve Çin) yer verilmiştir. Kaşgarlı'nın Türk dünyası haritasında dağlar kırmızı, denizler yeşil, kumluk bölgeler sarı ve ırmaklar mavi renkle çizilmiştir.

"Roger Kitabı" olarak da bilinen coğrafyanın adı *Nuzhetu'l-Muşâtık fî İhtirâki'l-âfâk*'tır (Ufuklar Aşırı Hevesli Seyahatler). 1154 yılında tamamlanan eserde, meskûn dünyanın bölündüğü yedi iklimin her biri on ayrı bölgeye ayrılmıştır. Her bölgenin fiziksel, siyasi, kültürel ve sosyo-ekonomik koşulları anlatılmaktadır. *Nuzhetu'l-Muşâtık* bir dünya haritası ve 70 bölgesel harita içermektedir.

Venedikli Pietro Vesconte'nin el-İdrisî'nin haritasını andıran dünya haritası

El-İdrisî'nin Dünya Haritası

Faslı bir Arap soylusu (*eş-şerîf*) olan el-İdrisî (1100-1165) aynı zamanda bir bilgin ve seyyahı. İngiltere'ye, Fransa, Anadolu ve İspanya'ya yaptığı seyahatlerde coğrafya ve botanik gibi çeşitli alanlarda bilgiler topladı. El-İdrisî'nin ününü duyan Sicilya'nın Norman Kralı II. Roger, el-İdrisî'den bir coğrafya kitabı ve dünya haritası hazırlamasını istedi. El-İdrisî'nin

El-İdrisî'nin kitabı ve dolayısıyla dünya haritası, Marinos ve Batlamyus'un eserlerine, Halife Me'mûn'un haritasına, Arap coğrafyacı ve seyyahların kitaplarına, tüccarların ve denizcilerin seyahat bilgilerine ve el-İdrisî'nin kendi seyahat, gözlem ve bilgilerine dayanmaktadır. Bununla beraber onun dünya haritasında özellikle Akdeniz ve Orta Asya kısımlarında önemli iyileştirmeler vardır.

Portolan Haritalar, Piri Reis ve Osmanlı

El-İdrisî'nin dünya haritasının ardından pusulanın yaygın olarak kullanılmasının etkisiyle 13. yüzyıl sonlarına doğru ağırlıklı olarak iç denizleri resmeden bazı haritalar ortaya çıktı. "Portolan" adı verilen bu haritaların nasıl ortaya çıktığı meselesi haritacılık biliminin tartışmalı konularından biri olmaya devam ediyor. Bununla birlikte Eski Yunan coğrafyasını içselleştiren Müslüman coğrafyacıların eserleri ile el-İdrisî'nin coğrafyası ve dünya haritasının, portolanların doğuşu üzerinde etkili olduğu tezlerden biridir. Venedikli Pietro Vesconte'nin dünya haritası bu tezi destekler. Vesconte 1320 yılında yeni bir Haçlı seferini teşvik için yazılan bir kitapta el-İdrisî'nin dünya haritasına çok benzeyen bir dünya haritası çizdi. Vesconte el-İdrisî'den farklı olarak, haritasının üzerinde pusula yönlerini gösteren çizgisel ağlar kullanmıştır. İlk portolanları İtalyanlar ve Katalanlar yaptı. Portolanlar hayvan derisi ya da parşömen üzerine çizilebiliyordu. Portolan haritaların temel özelliği deniz haritaları olmaları ve denizcilerin liman bulmasına yardım etmesidir. Portolanların üzerinde pek çok rüzgârgülünden oluşan geniş bir ağ ve mesafeleri ölçmeye yarayan bir ölçek çubuğu bulunur. Rüzgârgülü ağ, pusula yardımıyla rüzgârın geldiği yönü tayin edip geminin rotasını düzenlemeyi ve harita üzerinde bulunan limanlara ulaşmayı mümkün kılar. Portolanlar Akdeniz gibi iç denizlerde kusursuz sayılabilecek bir seyir sağlıyordu. Buna karşın açık denizde çok kullanışlı değildi. Yine de 15. ve 16. yüzyıllarda yapılan okyanus yolculuklarının rehberliğini Portekizli haritacıların çizdiği portolan haritalar yapmıştır.

Matrakçı Nasuh'un 1540 civarında çizdiği İnebahtı Haritası. *Tarih-i Sultan Bayezid* içinde.

Okyanus aşırı yolculuklar ve dolayısıyla portolan haritalar, Hristiyanlık reformasyonu ve coğrafi keşiflerle birlikte düşünüldüğünde, Müslümanların neden Hristiyanların onda biri kadar portolan ürettiği belli ölçüde cevap bulabilir. 16. yüzyıla gelindiğinde özellikle Portekizli kâşiflerin kullandığı bir harita türü olarak beliren portolanlar, reforme edilmiş dinleriyle Hristiyanların deniz ticaretinin de ötesinde sömürge topraklar bulmasına yardım etmişti.

Bununla birlikte Müslüman coğrafyanın bilim adamlarına ait nadir portolanların en eskisi 14. yüzyılın ilk yarısında yapıldığı düşünülen anonim Mağrip Haritasıdır. Harita Batı Akdeniz'in limanlarını gösterir. Arkasından Tunuslu el-Kâtibi'nin Akdeniz portolanı gelir ki 1413 yılında yapılmıştır. Üçüncü portolan harita 1461 tarihlidir. Akdeniz ve Karadeniz'i gösteren bu portolan İbrahim el-Mursi'ye aittir.

Osmanlı'da portolan harita geleneğini başlatan kişi şüphesiz Piri Reis'tir (öl. 1554). Piri Reis 1513'te Gelibolu'da tamamladığı portolan dünya haritasını 1517'de, dönemin padişahı Yavuz Sultan Selim'e sunmuştur. Haritadan günümüze kalan parça üzerinde Amerika kıtasının güneydoğu kıyıları ile Afrika'nın kuzeybatı ucu görünür. Ceylan derisi üzerine çizili parça haritanın ölçüsü 65 x 90 cm'dir. Uzmanlar, eldeki parçanın özgün haritanın üçte biri kadar olduğunu görüşmektedir. Piri Reis'in I. Selim'e 1526 senesinde sunduğu *Kitab-ı Bahriye*'de de Akdeniz çevresindeki yerleşim bölgeleri ve limanlara ait bilgiler ve pek çok portolan harita var. Diğer yandan Piri Reis'in 1528 tarihli ikinci dünya haritası da bir portolan haritadır. Üzerine, Gelibolu'da tamamlandığına dair not düşülmüş bu Piri Reis dünya haritasının da ilki gibi sadece bir parçası bulunmuştur, diğer kısımları kayıptır.

Haritada Kuzey Atlantik ve Amerika'nın kuzeydoğusu gösterilmiş. Bilim insanları eldeki parçanın özgün haritanın dörtte biri kadar olabileceğini düşünüyor. Her iki dünya haritası üzerinde yapılan bilimsel incelemeler, Piri Reis'in portolan harita çiziminde çağdaşlarına göre dikkat çekici bir yetkinlikte olduğunu ortaya koyuyor.

Diğer yandan, yerli ve yabancı haritacılık literatürüne hâkim olan Piri Reis, 1513 tarihli dünya haritasının üzerine düştüğü notta, haritayı çizerken geçmişten ve kendi döneminden, Doğu'dan ve Batı'dan olmak üzere 20 harita incelediğinin altını çizmiştir. Diğer yandan Piri Reis'in çağdaşı Seydi Ali Reis (öl. 1563), gemiyle Süveyş Kanalı'ndan çıkıp dört yılda Hindistan üzerinden karadan Anadolu'ya gidişini anlatan *Miratü'l-Memalik* (Ülkelerin Aynası) isimli eserinde, Hindistan kıyılarında kullandığı bir portolan haritadan bahseder:

Piri Reis'in iki dünya haritasından günümüze kalan parçalar. Soldaki 1528, sağdaki ise 1513 tarihli.

“Kılavuzlar, burası Diu ile Daman arasındır, burada gemi batsa, hiç kimsenin kurtulma ümidi yoktur. Hemen yelkenleri açıp düşmanın yakınında bir yere varmak gerekir, deyince, ben aciz bulunduğumuz yerin git-gelini yani akıntısını hesap ettim. Haritadan pusulaya bakarak yerimizi buldum ve kıyıya yakın olup olmadığını hesapladım.”

Seydi Ali Reis'in sözünü ettiği haritayı kimin çizdiğini bilmiyoruz. Ancak en azından 16. yüzyılın Piri Reis sonrası döneminde, Osmanlı denizciliğinin okyanus yolculuklarında, portolan harita kullanımının belli bir yaygınlık kazandığını söyleyebiliriz. Buna karşın aynı yüzyılda Hızır Reis'in (Barbaros Hayrettin Paşa, öl. 1546) anılarından anlaşıldığı üzere, Akdeniz ve komşu iç denizlerde korsanlık ya da ticaret seferleri yapan Türk denizciler, harita kullanmaktan çok neredeyse adım adım bildikleri bu iç denizlerde uzun soluklu tecrübelerini kullanmış görünüyor.

Portolanları bir yana bırakırsak, Osmanlı Devleti'ndeki haritacılığın bilinen izleri Fatih Sultan Mehmet'e kadar gitmekte. Coğrafya ve haritacılığa meraklı olduğu bilinen II. Mehmet'in daha İstanbul'un fethi öncesinde bir Balkanlar haritasına sahip olduğunu kaynaklar söylüyor. Sultan'ın kütüphanesinde içinde haritaların da bulunduğu eserler (Batlamyus'un Coğrafyası, el-İstahrî'nin el-*el-Mesalik ve'l-Memâlik* gibi) vardı. Sultan sarayına davet ettiği İtalyan ressam Bellini'den bir Venedik haritası çizmesini istemişti. Dahası II. Mehmet'in kendisi kroki haritalar çizmede mahir bir sultanı.

Fatih Sultan Mehmet ve onun halefi padişahlar döneminde Osmanlı Devleti'nin karada hızla genişlemesi, Akdeniz'de kontrol sağlama, Kızıldeniz, Karadeniz ve Hint Okyanusu'nda çıktığı seferler onların coğrafya ve haritacılık konusunda önemli bir kül-

liyat edinmelerini sağladı. Bu külliyyat, klasik İslam kaynakları, çağdaş Batılı kaynaklar ve Osmanlı coğrafyacıların kendi gözlem ve incelemelerinden oluşuyordu. Bunlar arasında dikkat çekici bir grup, Osmanlı haritacılarının çizdiği, ordunun sefer yapmayı planladığı ya da savaş gerçekleştirdiği değişik bölgelere ait haritalardır. Her biri birer sanat harikası sayılabilecek özellikteki bu bölgesel haritalar II. Bayezid (1481-1512) döneminden itibaren çizilmeye başlanmıştır.

Sonuç olarak Osmanlı'nın Abbasiler gibi Doğu ve Batı bilim mirasını kendi çalışmalarıyla desteklemesi bağlamında, Osmanlı haritacılığının Doğu ve Batı haritacılığının bir sentezi olduğu söylenebilir.

Kaynaklar

- el-Mes'ûdi, *Kitâbu't-Tenbîh ve'l-İşrâf*, Brill, Hollanda 1893.
- İbnü'n-Nedîm, *Kitâbu'l-Fihrist*, Tahkik: Rızâ-Tecceddüd, Tahran, (tarihsiz).
- Seydi Ali Reis, *Mir'âtü'l-Memâlik*, Haz. N. Akyıldız, Tercüman 1001 Temel Eser, S. 46.
- Barbaros Hayreddin Paşa'nın Hatıraları*, Haz. E. Düzdağ, Tercüman 1001 Temel Eser, Cilt:1-2.
- Afet İnan, Piri Reis'in Hayatı ve Eserleri, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1983.
- Osmanlı Uygarlığı*, Hazırlayanlar: Halil İnalçık, Günsel Renda, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2002.
- Svat Soucek, *Piri Reis ve Kolomb Sonrası Türk Haritacılığı*, Boyut Yayıncılık, İstanbul 2013.
- Fuat Sezgin, *İslamda Bilim ve Teknik*, Cilt:III, TÜBA Yayınları, İstanbul 2008.
- Herodot Tarihi*, Çeviri: Perihan Kuturman, Hürriyet Yayınları, İstanbul 1973.
- http://www.press.uchicago.edu/books/HOC/HOC_V2_B1/HOC_VOLUME2_Book1_chapter11.pdf
- M. Pınar Eminioğlu, "Cartography and Geographical Consciousness in The Ottoman Empire", *European Cartographers and The Ottoman World*, Oriental Institute Museum Publications, Chicago 2007.
- Kitap editörleri, "The Foundations of Theoretical Cartography in Archaic and Classical Greece", *The History of Cartography*, C.I, University of Chicago Press, 1992.
- Ahmet T. Karamustafa, "Introduction to Ottoman Cartography", *The History of Cartography*, C.I, University of Chicago Press, 1992.
- S. Maqbul Ahmad, Cartography of al-Sharif al-Idrisi, *The History of Cartography*, C.II, University of Chicago Press, 1992. HOC_V1/HOC_VOLUME1_chapter19.pdf
- Tony Campbell, Portolan Charts from the Late Thirteenth Century to 1500, *The History of Cartography*, C.I, University of Chicago Press, 1992.
- <http://classics.mit.edu/Herodotus/history.4.iv.html>
- http://www.gutenberg.org/files/2707/2707-h/2707-h.htm#link42H_4_0001
- <http://www.henry-davis.com/MAPS/EMwebpages/219mono.html>
- <http://www.tuba.gov.tr/tr/haberler/bilim-dunyasından-gorusler/175-Amerikanin-Muslmanlar-Tarafından-Kristof-Kolomb-Oncesi-Kesfi--28-Temmuz-2006-31.html>
- <http://www.hgk.msb.gov.tr/ustbanner/turk/kasgarlimahmud.htm>
- <http://www.press.uchicago.edu/books/HOC/>
- Piri Reis'den Önce ve Sonra: Topkapı Sarayı'nda Haritalar Sergisi